

Søren Gades tale ved grundlovsfesten i Landstingssalen

Taler

Søren Gade Jensen
Folketingets formand

Dato

5. juni 2024

Sted

Landstingssalen,
Christiansborg

Deres Majestæter

Deres Kongelige Højhed

Hr. højesteretspræsident

Statsminister, ministre, medlemmer, departementschefer, ægtefæller og alle andre venner af grundloven.

Hjerteligt velkommen til Folketingets fejring af grundlovens 175-års jubilæum. Det gælder ikke mindst alle jer, der følger med på TV.

Grundlovens fødselsdag er en festdag for os alle. Vi fejrer andet og mere end de 89 paragraffer, som står i grundloven. Vi fejrer grundloven som rammen om vores demokrati, vores samfund, vores måde at leve på.

Vi tænker måske ikke så meget på grundloven i vores travle hverdag. Men jubilæet giver en god anledning til at fejre det, der binder os sammen som borgere i Danmark. Vi er forskellige i mangt og meget – og heldigvis for det! – men der er mere, der samler end skiller os.

Var det ikke for grundloven, kunne vi ikke trække vejret som frie mennesker. Vi kan ytre os i skrift og tale uden at frygte for konsekvenserne. Vi kan tro på det, vi vil. Vi kan forsamles med dem, vi deler interesser med. Alt sammen uden at spørge om lov først. Uden at frygte for, at staten blander sig.

Der hvor jeg kommer fra, kan vi lide at fremhæve Jyske Lov som en vigtig lovbog. Den indleder med at slå fast, at med lov skal land bygges. Den

formulering står også skrevet over indgangen til Folketingssalen.

Men grundloven er og bliver et af de vigtigste dokumenter i dansk historie. Selv om den originale grundlov til daglig ligger godt beskyttet i en veltempereret boks i Rigsarkivet, lever dens ånd og dens bogstav i vores hverdagsliv. Den følger os på vores rejse gennem livet.

Og helt ekstraordinært kan man i dag se den originale grundlov udstillet i Grundlovsværelset i Vandrehallen.

Det er i dag 175 år siden, Kong Frederik den Syvende underskrev grundloven, der afløste enevælden og indførte folkestyre.

I 1800-tallet var der politisk grøde i mange europæiske lande. Folk krævede frihed. De ville have en styreform, hvor de fik del i magten. Det gik voldsomt for sig mange steder, men vores grundlov i Danmark blev født i fred og fordragelighed.

Magten blev delt i tre, så ingen magt ville være stærk nok til at gennemtvinge sin egen vilje. Det er derfor, de tre magter i dag fejrer grundlovsjubilæet sammen. Den lovgivende, Folketinget, den udøvende, regeringen, og den dømmende, domstolene.

I dag fejrer vi, at grundlovens fædre gav os frihed og demokrati. Frihed er bare det bedste guld. I mange andre lande er folk parate til at dø for de rettigheder, som vi nyder i Danmark.

Derfor skal vi i dag huske hinanden på, at frihed og demokrati ikke faldt ned fra himlen.

Grundloven er resultatet af en politisk kamp. Kampen blev ikke endeligt vundet med juni-grundloven i 1849. Folkestyret var fra fødslen forbeholdt de få. De privilegerede. Først fra 1915, da blandt andet kvinder og tjenestefolk fik valgret, kan man tale om et ægte demokrati på dansk jord.

Frihedsrettighederne i grundloven fik kæmpe betydning for udviklingen af det

danske samfund.

I slutningen af 1800-tallet oprettede bønderne andelsforeninger. De slog sig sammen for at kunne købe, producere eller distribuere deres mælk, smør og kød med større fortjeneste end hidtil. Senere dannede arbejderne fagforeninger for at stå stærkere over for arbejdsgiverne. Mange af kvindernes rettigheder skyldes en stærk kvindebevægelse.

Med tiden er der kommet foreninger i alle afskygninger. Grundejerforeninger, kolonihaveforeninger, sportsforeninger, patientforeninger. Der findes sågar en forening mod sommertid. Og en forening for danske vinjournalister.

Den nu afdøde forfatter og historiker Palle Lauring sagde engang, at ”Danmark er en brugsforening”. Det har han ret i. Vi er vævet sammen i demokratiske fællesskaber.

Det lokale demokrati er et spejl af det store demokrati på Christiansborg. Og det er i det lokale miljø, vi ser demokratiets danske tvilling – tilliden.

Tillid er blevet et træk i vores nationalkarakter. Vi har tillid til hinanden, og vi har tillid til myndighederne. Vi forventer, det går ordentligt for sig, når vi ansøger kommunen om tilladelse til en udbygning eller en udendørsservering i en gågade.

Dagens jubilar er i dén grad i live og i vigør. Grundloven minder os om vores forpligtelse til at værne om vores demokrati, til at kæmpe for retfærdighed og til at sikre, at alle borgere har lige muligheder og rettigheder.

Men grundlovens største gave er retten til at bestemme. Ikke bare over sig selv, men også over det danske samfund. På verdensplan bliver der desværre færre og færre liberale demokratier. Det er en trist udvikling.

I dag taler vi meget om grundlovens idealer. Men det aktive demokrati kræver mere end skåltaler. Der skal handling til. Demokratiet lever af, at vi som borgere tager stilling, kommer op af sofaen og giver vores mening til kende.

Om fire dage skal vi vælge 15 danske medlemmer af Europa-Parlamentet.

Jeg håber, at den opmærksomhed, som bliver grundloven til del, skaber ekstra opmærksomhed og måske også smitter af på valgdeltagelsen på søndag.

I så fald vil det være en smuk måde, hvor vi binder fortid, nutid og fremtid sammen.

Jeg ønsker alle en glædelig grundlovsdag.

Kilde

ft.dk

Kildetype

Dokumentation på online medie

Tags

Grundlovstale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/soren-gades-tale-ved-grundlovsfesten-i-landstingssalen>